

دلاور قهردهاغي :

ساته وهختی بهر له نووسینی شاعر نه و ساته وهخته په که لیوانلیو دهم له شادومانی

ټا: شوړش محمد حسین

دلاور قهردهاغي شاعر زور له هغه ناسراوته که نیمه لږه دا به خوښه رانی بناسنډین، هغه شاعره هست ناسکه ی که خاوهن چنډین دیوانه شاعره و هر له رښی شاعره کانیشیپه وه توانویه تی له گوره پانی رُوشنډیری و نه ده بی کوریدا پیگه په کی تابیته به خوی هه بیت، هه لیت هغه پیگه شاعریه ی دلاور بؤ هغه دهگه پتسه وه که هغه خاوهن تابیته مند ی خویته ی له نووسینی شاعریا و له وانی تر ناچیت. هه لیت جگه له یواری شاعر دلاور له دوی نیشته چیبوونی له ولای سوبد و فیربوونی زمان چنډین هه ولای جدیدی هه یه بؤ وهرگیزان هغه پروسه یه ی که بؤ میلیه تیک ی وهک نیمه که لیک پیوسته و له یو بواردا چنډ زومان و شاعر ی شاعرانی جیهانی وهرگیزاوه ته سر زمانی کور ی و دوا بهر هه میشی کتبی "چرای هغه فسوناوی" یو که باسکرڼه له رڼه وی ژبانی هونه رهنه مند و دهره ښه ر ی جیهانی به ناویانگ "نه نگار بیزگان" که شانکاری کور "دانا ره توف پشه کی بؤ نووسیوه و له لایه ن ده زگای ناساس چاپ و بلوکرایه وه. نیمه له دهره ته که مه ی که هاوکات یو له گه ل هانتوه ی شاعر بؤ شاری سلیمان ی هر هغه دهمان پیکرا که دیداری که له گه ل سازکین و دیداره که ش زور تر تابیته بیت به دونیای شاعر و هه ولده دین له دهره تیک تر دا له باره ی نه زموونی هغه شاعره له گه ل پزوه ی وهرگیزاندا دیداری تر له گه ل دلاور قهردهاغي سازکین .

«هه موو نه دیب و نووسه ریک کات و ساتیک تابیته هی هه بؤ نووسین، هغه حاله ته دهرکیت به سر شاعریشدا پراکتیک بکریت؟ دهرکیت بزاین کاتی نووسینی شاعر ی دلاور قهردهاغي که یه؟ یان به واتایه کی تر شاعر له لای تو که کی له دایک ده بیت؟

— ده شی هغه کرده په پوهندی به نه زموون و دنیایین شاعر و لیتیکه یشتنی خوی هر شاعر ی که بؤ ژانریکی شفاف و نالوژی وهک شاعر هه هه بیت و له رووه یشوه هر شاعره و خاوهن سات و واده و که رسته و ریوال و ناماده کی خویته له پروسه ی خولقاندنی ده قیک شاعر ییدا. لیتان شاره نیه که هه موو پروسه یه کی هغه فرته رانه ی نه ده بی و هونه ی له ساته وهختی خولقاند و بهر هه مه تاندا هه لگری جزیک له تقس و سروریه که خوی کاره نه ده بی و هونه ریه که له گه ل خویدا ده بیت و بال به سر هغه نوخدا ده کیشی که دهغه نه ده بیپه کی تی دا ډیته بهر هه م. دپاره هغه نه زموونه له بنه رتا نه زموونیک تاسا پاره یه کی زور خویبه و نه وه شی له مباره یه وه دهرتیت له نه زموونه خویبه ی شاعر دهرناچیت که ده شن لای شاعر یکی تر به تهرزیک تر گوزار شتی لیکرت. سه باره ت به من، ساته وهختی بهر له نووسینی شاعر هغه ساته وهخته په که لیوانلیو دهم له شادومانی، بیگومان مه به ستم له شادومانی هغه شادومانیپه یه که (یومان سیاستیان باخ) نای ناره: شادومانیپه که له خویاره. شادومانیپه که ناماده مان دهکات بؤ خق کړین به مالی شاعر وهک پایوکی تینو بؤ گورپی نای گولده کانی زویانمان دهبات.

«باری دهرورونی و میزاجی که سیتی تاجه ند رولی هه یه له لپروسه ی نووسینی شاعر ی، کاریکه ریه کانی هغه حاله ته له سر هغه نه زموونی نووسینی شاعر ی هغه تا چنډ رهنکی داهه وه و خاوهن رول و کاریکه ی بووه؟

— بیگومان کاریکه ریه کی زور و بؤ هر که سیکش رهنگانسه وه و کاروانسه وه رڼه ی و جزواو جوری هه یه. هه موو ژاوه ژاو و بهر که وتنه نیگه تیفه کان له گه ل هغیتر له گه ل قهره بالخیه کاندا تاسه ر نیسک زومان داهه ښرڼی و فرسه خیک دورمان ده خاته وه له بی شی خومان. به داخوه نؤخی نه ده بی و رُوشنډیری نیمه سیخناخه به هه راول زنا و ژاوه ژاو، ده بیت که سی داهپنه چنډ بؤی بکریت به کولانیک تر دا رت ببی و له شه قامیک ترهه پیاسه ی نیاورانی خوی بکات، دنا بواجار شتیکی که مه ی له رُخی خوی و له متمان و له قولی و جدیدیته کاره کی خوی بؤ ده میتنه وه.

«حالی رهنه ی شاعر ی کور ی چؤن

فوتوف: سه یوان سعیدیان

ده بینیت و تاجه ند له نووسینانه رنزامه ندیست که هه ولیانساوه بهر هه مه کانی نیوه بخویننه وه، هغه بیت وانیه که پروسه ی رهنه به گشت بواره کانی له کورستان دباری که سیتی و په یوه ندیپه کومه لایه تیه کان جله وگیری کړبووه؟

— دخی رهنه ی شاعر ی کور یی پیوه نه ده کوی دخی گشتی روناکیریمانه وه. هغه کار ی داهپنه رانه یه که هرچی که له ناسستی بهرته سکیدا بیت، رهنه ی قول و جدیدی خاوهن ناسوی فوراوان بهر هه دینت. راسته له نیوه نه ده به لیتساو نووسینی به ناو رهنه ښه گورپ که له بنه رتا یان موجه له کړن و به شان و بال هه لاندیک هه رزان یاخو تیکو پیکشکاندنیک دلره قانه ن. به لوم جاجار کار ی داهپنه رانه و جوان هه لگری چنډین مه دای فره لایه نه بؤ نووسین و قسه له سر کړن. به داخوه حالی حازر هغه جزوه رهنه یه به هه رنووناسره که په یوه پراوژیک نیوتویان بؤ قسه ی جدیدی نه هیشته توه و قهره بالخیه کی هغوتویان خولقاندوه که گهر قسه یه کی جدیدی هه بیت هغه یان

به نه پتیه بیات و کار ی تی دا بکا و مه دای چارگی نیستاتیک نیوی لیه لبه پتجیت. زور جار له نیوه ندی نه ده بی کوریدا باس له زارواهی نیره بی برن دهرکیت له ناو نووسه راندا و هه ندیکش بؤ رتوش هغه نیوه نه روناکیریه به دلره قترین نیوه ند ناوزه ند ده کن. تو چؤن له نیوه ندی روناکیر ی کور یی دهگه یته؟ هچ ساتیک هه سته به وه کړبووه که بی ویزدانی کرابیت بهرام بهر بهر هه مه شاعر یه کانت؟

— راسته به جزیک له جزوه کان هغه دپاره یه هه یه، به لوم دهرکیت که متر جی باه خ بیت و مروف سه ری خوی پیوه بیه شینتند. به تابیته کی که نه پوزیک نه وه دسنی قه لم بگریت، موجه په کی ریلینانی له لایه نه وه زاره تی رُوشنډیریپه بؤ برادره توه و زوی دراهو تی و هه رچی بنووسیت بؤی بلاره ده بیت وه و هه مان نیمتیزات و شاباشی هر که سیک تری هه یه که له او باشر و جوانتر دهنوسیت. به خشینه وه ی بگریته و هه وانته ی نیمتیزات له سر حیسابی داهپنان و کار ی جوان؛ ده شی

دهرکیت رهواتر بیت نه وه کان له سره بناغه ی داهپنان پو لدلین و قوناع به ندی بکرین نه که له سره بنچینه ی سالی له دایکبوون و ده ستر دنه نووسین .

خاوهنه کی له گوتنی ژوان ده بیتتوه یاخو له نیو هغه قهره بالخی و موجه له هه رزاناندا بزر ده بیت. له هه موو هغه پروسه ی شدا نه وه ی که له نیستادا زهره رهنه ند، هغه کاره نه ده بی و هونه ریه دهگمن و که مه جوانانن که بهر ژتو په له قسه و نووسینی هه رزانوه دین. سه باره ت به خؤم، خؤشه ختانه که مه له سر نووسراوه و که متر به هه حشده ژوه له مه دهرکه و سر زهنه شته که گمار ژور اوم. چنډ نووسینیکی که مه له سر نووسراوه و زوریه زوریان جی سهرنج و گرنگی پیدامن. به تابیته کی له سره تای نه زموون و ده ستر کړنما هه ندیک له قه لمانه بوونه رڼوین و ناسوی تر و ریگای نوییان بؤ هه نگاهه کانی داهاتو له به رده ممداد کرده و.

«سه رچاوه و ناسره کار ی په که مه ی نووسینی شاعر له لای دلاور قهردهاغي چ شتیکه؟

— سه رچاوه ی په که مه ی من بؤ نووسینی شاعر له ناستیکی سه ره کیدا زویانه. نیشر کړنی من به و ناسره دایه که هه ول بدریت له زویاندا شتیکی تر بگوترت و زویان له سیاقی نیشر کړنی خویدا به ناسره ی که شف کړنی دویاگه ی نیوندا بیرت. واته هه لگزانی به رده وای نه پتیه ی که هه مه یشه له زویاندا نؤی ده بیتتوه. هغه نیشی شاعره په ی

هه ناسه کانی پیش خویانن؟

— که داهپنان پیوه ریت که بیگومان ده بیت وا بیت، هغه نیوی چ حکمه تیک له دابه شکرین و قوناع به ندیپه سهیره دا نییه که بؤ جیاجاری له کار ی نه ده بی نه وه کانسدا دهکرت. کار ی داهپنه سات و قوناع میژوییی خوی جیدیلن و له گه ل ته مه نی نه وه کانسدا بیت و هر جاره و به سیما و روخساری پر شننگاری خویوه خوی نمایش دهکاته وه. بنسره .. نه پوزیک شاعر یکی نالی دوو سه سال عمر ی خوی جیدیلن و له چرکه په کدا وهک ده قیک قول له دویای نیمه دا و دیداره که ده بیتتوه، که سیکش که له مرؤدا دهنوسیت، به هه موو خویته واری و فله سهغه و لاف و گزاری روناکیریمانه ی خویوه ده قیک بهر هه م نینت که په یکه سر هر له دوی نووسینیپه وه دهری و هچ شتیکی له دوی خویوه جیناپتیت. دهرکیت رهواتر بیت نه وه کان له سر بناغه ی داهپنان پو لدن و قوناع به ندی بکرین نه که له سر بنچینه ی سالی له دایکبوون و ده ستر دنه نووسین. سه باره ت به نه وه ی نیستایش، من سوپاسیک گهره م بؤ قه لمه جوانه کانیان هه یه که بیگومان قه لمی جوانیان تیدایه و جوان دهنوسن. چ خهوشیکش له وه دا نییه که هغه قه لمانه دهر زکراوه ی هه ناسه کانی پیش خویان بن، هغه ناسی که بریتی بوون له نوخبه که م و پوخته کی شاعر هه لگری جزیک له گور ی به رده و امیش بوون بؤ هه نگاهه کانی نیمه .

«نه ده بی بهرگری و شاعر ی بهرگری میژویپه کی دیاریان هه یه له لای نیمه ی کور د و نه توه چه وساو هه کان و زوریک نای دیار هه یه که رهنه پیوست به ناوه پتینان نه کات که له م بزواتسه دا خز مه تیان کړبووه، دلاور هغه نه زموونه چؤن ده بینیت له قوناعی خویدا و تاجه ند توانی بره و به مه سه له ی نه ته وایه تی کور د بدات؟ هغه له نیستادا هغه جزوه له هغه دب ناماده بوونی چؤن ؟

— نه ده بی بهرگری نیمه له قوناعی زرگاری نیشتمانیدا، وهک نه ده بی بهرگری هر گه ل و نه توه په کی تری دویا خاوهن خه سلته و سیما و دنگی دیاری خویته ی. غه ریکی گهره یه به هر بیانوویه کین، هه ول سرینه وه و به که م دانانین بدریت و هیلنکی راست و چپیان پیدا به پتریت، له کانتیکدا هه ندیک له شاعرانه ی له قوناعدا نووسراون هه لگری بریک زور له جوانی و زه یه کی گهره ن له رُخی مانه وه. من بؤ خؤم رڼیک زور له تاک به تاکی هغه قه لمانه دهگرم که له قوناع هه ستیار و هه یوییه نیمه دا نووسویانه رڼیک زور تریش له وایه یان دهگرم که کار ی جوانیان میتاوه ته بهر هه م. بیرمان نه چیت هر له قوناعدا بوو که بؤ نمونه (موکری) گوزاری (کتور) ی به چارسه لاپره له شاعر و زومان و شانقنامه ی وهرگیزپاره له شاخیک ره قوته قدا دهره چواند، "سایر سدیق" ی شاعر له هه مان شاخدا شاعر یکی

نیسانیک تری، زور شت هه یه که له ژاندا گینگلیان پیدام، به لام ژوان نیم که له لام نه بوونه ته شاعر، له بهر نه وه ی له بنه رتا هغه شتانه هی هغه بوون به هاوار بگوترن، هی هغه بوون له نه زوحالیکدا بنووسرن و له به یاننامه په کدا باس بکرن، نه ک بکرنه شاعر. شادومانم که نه بوونه ته شاعر .

«زور باس له کونای شسته کان دهکرت، به نمونه کونای میژوو و هه ند، بیگومان هه ده بیس به هه موو ژانره کانیه وه له م باسه به بهر نیپه و هر جار ه و هرگی ژانریک و کونای په کیک تری بانگه شه دهکرت و تا کار که یشته هغه هه دی هه ندیک بانگه شه ی کونای شاعر لیده ند و ژانریکی تری به سه ردا هغه ل ده کن، تو بیت وایه شاعر کونای بیت و رُوشیک بیت به هه او نرخی خوی له ده ست بدات، هغه هر هغه رُوزه بیت دلاور چ دهکات؟

— راسته شاعر له چا جارن دا له نه روپاش خویته ری که مه و تیرای کتیه کانی شاعر له چا ژانریکی وهک بؤ نمونه روماندا که متره، به لام هغه مانای زهنگی کونای هانتی شاعر ناگه یه ن. شاعر ی قول و جدیدی هه میشه خویته ری خوی ده بینیتتوه و دوی چنډین ده یه مانا و سحر و خویندنه وه نیوی تی دا هه لده گزیت. من پتوایه زیاتر هغه مه سه له یه لای هغه که سانه بوونه کیشه که جه ماوه ری بوونی شاعر یان لامه به سته و گور ی شاعر له ژماره ی هغه که سانه دا ده بینته وه که له هولیک یاخو کارگه یه ک یان گوره یانیکدا گوی لای راهه دین و چپله ی بؤ لیده ند، یاخو له تیرای فرژش و چاپکړنه وه ی په که له دوی په کیدا ده بنرختن. پتوایه شاعر به نوخبه که م و پوخته کی خویوه جوانه و هر هغه نوخبه یه که ده تانیت رزی شاعر بگری و هر هغه نوخبه ی ش شایسته ی هغه یه که شاعر ی بؤ بنووسرت.

*زوریک پتیاوایه که شاعر باش نیپه زور شاعر ی شاعرانی تر بخویننه وه نه بادا بکه ویتنه ژیر کاریکه ری هغه ناسی دی، تو هغه بؤ چونه چؤن ده بینیت و ده تانین بزاین که نایا تو شاعر هغه زموونی شاعر ی شاعرانی تر ده خویننه وه، نایا له م پروسه ییدا هچ مه تر سیپه ک له نارادایه ؟

— لیت ناشارمه وه که من بهر له وه ی زویانی فارسی فیر بېم، جگه له چنډ شاعر یکی دیاریکرو، که متر حزم به خویننه وه ی شاعر ده کړ. دوی هه لسان بؤ فیربوونی زویانی سویدی و ناشابوونی زیاتر به زویانه، زیاتر هغه خویندنه وه ی شاعر می دا وروژا. به لام به گشتی، زیاتر خویندنه وه ی رومان رامده کیشی و چرنیک ژورم پتیه به خشت. به لام سه باره ت به سل کړنه وه له خویندنه وه ی شاعر له بهر دروستبوونی کاریکه ری، له بنه رتا هغه ترسه حاله تیک هه ندروست نیپه و بگره سه رنه تاپه کی خه تارانکه بؤ نیلیچ بوون و ته وایک هغه یه که رهنه ی ته قلیدی کور ی دوو سه نه ده یه بانگه شه ی بؤ ده کا و پتی له سر داده گری و ده یوت شاعر ی کور یی له مه دایه کی بهر ته سگ و تنگ و بی ناسودا دیل بکات.

«زوریک له نووسه ر و شاعر یان هغه ده مه ی له نووسینی قه سیدیه کی ده بینته وه و بهر له بلاو کړنه وه ی جزوه لرؤنگی و ناچیکر بوونیکان له لار دوست ده بیت، تو که خؤت تاجه ند حاله تی له م جزوه له لات به دی دهکرت؟ هغه هیچ کات هه بووه په شیمان بووبیت له بلاو کړنه وه ی بهر هه میکی خؤت بؤ چی؟

— ریک من په کیک له که سانه ی که له ساته وهختی نارنی شاعر کمدا بؤ بلاو کړنه وه لرؤنگیه کی سه ر دامده گری. دوی چنډین جار پیداجوونه وه و خویندنه وه و ده سکاری کړن، کاتی شاعر هه که بؤ بلاو بوونه وه ده نتریم، هه سته ده کم و شه یه که ده کرت مورادیفیک تری له جیگا دابرتیت، یاخو ده کرت به نالوگوپتیکر نی په یک دوو وشه، ریتیک گونجاوتر به دتریک شاعر ی بریت. چنډیک بؤم بکرت و بلویت خؤم فریای هه نجامدانی هغه گوزانکاریانه دهخم. به لام سه باره ت به بلاو کړنه وه ی خوی شاعر هه، نا ... له بلاو بوونه وه ی هچ شاعر یک ژوان نیم.

سه رچاوه ی په که مه ی من بؤ نووسینی شاعر ی ناستیکی سه ره کیدا زویانه

جوانی وهک (باهوز) ی دهنوسی .

«زوریک پروسه ی وهرگیزانی شاعر بؤ سه ر زمانیک تری به ناهه قیه کی گهره له قه لم ده دن و پتیا وایه شاعر که وهره دهرکرتیت به شیک زور له به هاو جوانیه کانی له ده ست دهات، تو چؤن له وهرگیزانی شاعر دهروانیت و وهک خؤت هچ نه زموونیک ی له و جؤرته هه یه؟ به واتایه کی تریش هچ شاعر یکت وهرگیز اوره ته سه ر زمانی ترو شیوازی وهرگیزانه که ی نیکه رانی کربیت؟

— له راستیدا وهرگیزانی شاعر له وهرگیزانی هر ژانریکی نه ده بی تر هه سته یار تر و زحمت تره. ده تانم بلنم جزیکه له ریسک و سه ریکش به لام هغه شه به مانای نیپه که له گه ل وهرگیزانی شاعر دا نه ب، به لکو مه به ستم هغه یه که ده بی وهرگیزانی شاعر زور وریین و لپوه شوانه خوی بؤ ناماده بکات. شاعر هر وهرگیزانی وشه و رسته نیپه، به لکو تر چه مه کړنی رهنک و موزیک و فزا هغه سیرچه یه که شاعر هه که له قولای خویدا بناسی و له نریکه و پرسساری بهرام بهر هه ندیک ده سته وازه و لایه نی شاراره ی شاعر هه لپکا. من له م رووه نه زموون له گه ل هغه وهرگیزانه هه یه که شاعر ی منیان بؤ زویانه کانی تر وهرگیزاوه. به تابیته نیاز بهر زنجی بؤ زویانی عه ری و چومان هر دی بس زویانی نیگلزی، له ویندا جگه له توانا و سه لقیه ی خوی وهرگیزه کان، په کتر ناسین و پرس به په کی کړن رولی کاریکه ری له جوان وهرگیزانی شاعر هه کاندایه ییوه. له باره ی نه زموونی خیشمه وه بؤ وهرگیزانی شاعر له راستیدا چنډ هه نگاهو یکم نان و چنډ شاعر یکم له فارسی و عه ری و سویدیپه وه وهرگیزان، به لام به گشتی له وهرگیزانی شاعر ده سه لمیمه وه و که متر ده ویزم توخنی بکه م.

«تاجه ند رنزامه ندی له خؤت له بابته هغه وه ی که نایا توانوته هه موو هه وشتانه بکه یته شاعر که له ناوهه کینگی پیدایوت؟ به واتای هغه وه ی رووداویک، باروؤ خیک هه بووه و تو ویسستیتت به شاعر قسه ی له سه ر بکه یته و نه کرتیت و له ده ست جوو بیت؟

— به هچ جزیک هست ناکم شتیکی هغه ویزم کربیت تاسه خؤم رهامند بم. له چی رهامند بم؟ له بهر نه دنا من بوی هه ستیار و هه یوییه نیمه دا نووسویانه هغه دهنوسیم که خه لایک هه یه و ناتوانم به کرده وه و له واقیعا راستی بکه مه وه، بؤ هغه دهنوسیم که شتیکی گرنه هه یه و ده بوو بمنوسیا و منموسیه وه. به لام بواجار شاعر دواپن فریاسره ی و جیکه ی بریک گریان و مشتیک توریه ی و توره که په یک سیر و پیاسه په کی مالاتی تی دا ده بیتتوه. وهک هر